משנה · ראשונים · ראב״ד

ראב"ד על משנה דמאי

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ראב"ד על משנה דמאי

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ראבד-על-משנה-דמאי/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ז 4
משנה ז 4
משנה ח 5

פרק ז

משנה ז

מאה טבל וכו'. כאשר ידקדק כל תלמיד בכל הש"ס משניות בכל מקום שימצא שם כלכלה הוא של פירות וביותר מיוחדת לתאנים. כמו תינוקות שטמנו תאנים לשבת. כלכלת שבת. הלוקט כלכלה לשלוח לחבירו כוונתם של תאנים וכמו כן נוכל לפרש בנדון דידן כי משנה ה' היה לו תאנים של טבל וכו' מ"ו היו לפניו שתי כלכלות וכו'. ג"כ הם שתי הכלכלות של תאנים. ומשנה ז' מאה טבל הוא גם כן (עד"מ) מאה תאנים של טבל ומאה תאנים של חולין שנתערבו ויש כאן מאתים תאנים שמחוייב להפריש מהן עשרה למעשר ראשון ומהעשרה אחת לתרומת מעשר ויש לחוש שמא יפריש מהפטור על החיוב שמא יעלה בידו מהמאה של חולין [1] ובודאי בעד מעשר ראשון אין לחוש שמותרת לזרים רק משום האחת שמחויב לתרומת מעשר שהוא במיתה אצל זרים אין להתערובות תקנה רק שיטול מאה ואחת שבודאי יש בהם אחת של טבל וימכור הכל לכהן חוץ מאחת שיטול הכהן בחנם בשביל תרומת מעשר המגיע מהטבל ונשארו צ"ט מתוקנים[2]:

מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחד. שהרי יש כאן מאתים תאנים שמחויב להפריש מהן י"א תאנים לתרומת מעשר דהיינו עשרה תאנים מהמאה מעשר ואחד מהמאה טבל ואם היה המאה מעשר לבד ועשרה שמגיע ממאה של טבל גם כן מופרש מהטבל. נמצא שהיה לפניו מאה ועשר מעשר ראשון היה יכול ליקח י"א תאנים לתרומת מעשר מאיזה שיהיה או כל הי"א מהמאה מעשר או כל העשרה שהפריש מהטבל ועוד אחד מהמאה מעשר אבל עכשיו א"א ליקח י"א תאנים מהמאתים בשביל תרומת מעשר המגיע שמא יעלה בידו כל הי"א תאנים מהמאה של טבל ובמאה של טבל אינו ראוי לתרומת מעשר רק עשרה שמגיע למעשר ראשון ויכול לעשות כולם לתרומת מעשר על מעשר אחר והאחת שיוסיף הוא מהחולין[3]. ואם יעלה בידו כל הי"א מהמעשר היה הכל מתוקן

[1] ממקום אחר א"א להפריש דמיירי שקבע המעשר בתוכם וקאי אמתני' ו' ועיין בספר שנות אליהו:

[2] ואין להקשות תעלה באחד ומאה תירץ בירושלמי בדברים שאינן עולין כגון באגוזים והקשה עוד ויפצע ותירץ נתפצעו תנן וכי שרי לבטל איסור לכתחלה (ולכאורה אפשר לומר ה"ה בשאר פירות דהא ע"כ צריך לקרוא שם למעשר ראשון תחלה דהאיך יפריש ת"מ אם לא קרא שם למעשר אלא על כרחך צריך לעשות כך יקח א' מהמאתים ויאמר אם זו טבל תהא מעשר וט' הבאות אחריה זו תהיה ת"מ ואם זו מהחולין תהא השניה וכן כולם עד מאה וא' וזאת הא' אינו רשאי לערב לכתחלה בהמאה שלקח מתחלה ממ"נ אם בהמאה שלקח מתחלה יש בהן א' של טבל הרי היא ת"מ א"כ נדמעו ואסור להוסיף עוד אחד כדי שיתבטלו כמבואר (תרומות פ"ה מ"ט) ואם כל המאה שנטל מתחלה הם חולין והא' שמוסיף הוא מהטבל והיה ת"מ ג"כ אסור לערב בהחולין כדי שיתבטלו:

[3] ויש ראיה לזה שהמשנה מפורשת כך מתוספתא דדמאי פ"ח בין שהטבל מרובה על החולין ובין שהחולין מרובים על הטבל נוטל את כל החולין וכדי ת"מ שבטבל. בין שהמעשר טבל מרובה על החולין ובין שהחולין

כדלעיל. אך שמא יעלה כל הי"א מהטבל לפיכך הוצרך על כרחך ליטול מאה ואחד שאז יש בהם י"א הראויין לתרומת מעשר. עשרה מהטבל ואחד מהמעשר. ולמכור הכל לכהן חוץ מי"א שנוטל הכהן בחנם בשביל תרומת מעשר המגיע מהמאה מעשר ומהמאה טבל:

מאה חולין מתוקנים מאה מעשר נוטל מאה ועשר ג"כ מוכר כולם לכהן חוץ מעשרה שנוטל הכהן בשביל תרומת מעשר:

מאה טבל תשעים מעשר תשעים טבל שמונים מעשר לא הפסיד כלום. פי' שיש כאן מאה ותשעים תאנים שמחוייב להפריש מהם עשרה לתרומת מעשר. היינו ט' בעד המעשר ואחת מהמאה טבל נוטל עשר תאנים ונותן לכהן כי כל העשר שיעלו בידו אם מהמעשר מתוקן הוא היינו ט' בשביל המעשר ואחת בשביל הטבל ואם מהטבל יעלה בידו כל העשר גם כן הם ראוים למעשר ראשון ויכול לעשותם תרומת מעשר ט' על התשעים מעשר ואחת על עצמם לפיכך לא הפסיד כלום:

זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה וכו'. ובלבד שיהיה מרובה עשר. היינו עשירית חלק טבל. ואם נתערב מאה מעשר תשעים טבל נוטל צ"ב פחות עשירית וב"ר"ש משובש הגירסא של הירושלמי וכך צריך להיות ואם המעשר מרובה היינו מאה מעשר תשעים טבל נוטל צ"ב פחות עשירית ק' מעשר פ' טבל נוטל פ"ג פחות שני עשירית וכן לפי חשבון:

משנה ח

מי שהיה לו וכו'. ואמר שורה החיצונה אחת מעשר. פי' כל השורה תהיה מעשר על המאה:

נוטל שתי חביות לוכסן. פי' לתרומת מעשר ונותן שתיהן לכהן. אחת בשביל תרומת מעשר ואחת מוכר לו:

חצי שורה וכו'. פירוש שרוצה לתקן חמשים חביות:

מרובה על המעשר טבל נוטל את כל החולין וכדי ת"מ שבמעשר טבל. (כן הגי' מכת"י הגאון ז"ל) מאה מעשר צ' טבל נוטל צ"ב פחות עישור אחד מאה מעשר שמונים טבל נוטל פ"ג פחות שני עשירית מכאן ואילך לפי חשבון (עד"מ שמונים מעשר חמשים טבל נוטל נ"ג וחצי) שכך עולה החשבון ממאה מעשר עשר' לת"מ ומתשעים טבל ת"מ אחת חסר עשירית הרי י"א פחות עשירית. ובתשעים טבל אין ראוי לת"מ כ"א ט' שמגיע למעשר ראשון הרי חסר שתי' פחות עשירית הלכך צריך ליטול צ"ב פחות עשירית וכן מאה מעשר ופ' טבל נוטל צ"ג פחות ב' עשירית צא וחשוב ותמצא הרי מבואר שמטבל א"א להפריש תרומת מעשר על מעשר טבל כ"א לפי החשבון מ"ר שיש בו דאל"כ למה הוצרך ליטול צ"ב חסר עשירית או פ"ג פחות ב' עישורין יטול י"א פחות עשירית י' המגיע לק' מעשר וא' פ' עשירית בעד הצ' טבל דמ"נ מה שיעלה בידו אם מהטבל או מהמעשר יכול לעשות ת"מ על הכל אלא ע"כ כמו שכתבתי דמטבל אינו רשאי לעשות ת"מ כ"א לפי חשבון מעשר ראשון שיש בהטבל. והארכתי קצת להקל על התלמידים למען ירון כל מבי"ט:

נוטל ד' חביות ומפריש מכל א' חצי חבית ומוכר לכהן חוץ מחצי חבית שמחויב ליתן לו בחנם בשביל תרומת מעשר המגיע לחמשים חביות:

שורה אחת מעשר נוטל שורה אחת לוכסן. גם כן בשביל תרומת מעשר ומוכר לכהן חוץ מאחת:

חצי שורה כו' גם כן כנ"ל. שמוכר כולם חוץ מחצי חבית:

חבית אחת וכו'. פי' שרוצה לתקן רק עשר:

נוטל מכל חבית וחבית. פי' שצריך להפריש תרומת מעשר מכל חביות שכל אחת מסופקת במעשר. ומה שהקשה הר"ש על פי' זה אם אמר חצי שורה נוטל ד' חביות יחזור ויאמר חצי האחר של אותו שורה יהיה מעשר על השאר ותסגי ליה בשתי חביות. קושיא זו הקשה הירושלמי. ותירץ כשהפריש על חציין ממקום אחר. וכן בחבית אחת מעשר שרוצה לתקן רק עשר ועל תשעים הפריש ממקום אחר. לכך צריך ליטול מכל אחת שכל אחת מסופקת במעשר.